

پرواک ایمان

گذری بر زندگی و فعالیت‌های سیاسی

شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد

تألیف

محمدحسن پاکدامن

«زنده نگه داشتن یادشدها در این زمان، کم از شهادت نیست»

مقام معظم رهبری

- سرشناسه : پاکدامن، محمدحسن / ۱۳۵۱/۱/۱
- عنوان و پدیدآوران : پژواک ایمان، گذری بر زندگی و فعالیت های سیاسی شهید حجت الاسلام والمسلمین سید عبدالکریم هاشمی نژاد / تألیف: محمدحسن پاکدامن
- مشخصات نشر : مشهد: آوای کلک، ۱۳۹۰
- مشخصات ظاهری : ۲۲۰ ص. عکس
- شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۲۶۹۷-۱۳-۷
- یادداشت : فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا
- یادداشت : این مجموعه به سفارش ستاد یادواره شهدای روحانی خراسان رضوی، با حمایت و همکاری نهادهای زیر گردآوری و تنظیم شده است.
- (الف) اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی (امور ایثارگران)
- (ب) دفتر تبلیغات اسلامی خراسان رضوی
- (ج) بنیاد شهید و امور ایثارگران خراسان رضوی
- (د) بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی
- ها دبیرخانه همایش سراسری بازنشانی اندیشه های شهید هاشمی نژاد
- موضوع : هاشمی نژاد، سید عبدالکریم / ۱۳۱۱-۱۳۶۰ مرگدشت نامه
- موضوع : روحانیت، ایران، فعالیت های سیاسی
- موضوع : انقلاب اسلامی ایران، ۱۳۴۲-۱۳۶۷ شهیدان
- رده بندی کنگره : PSR ۱۶۲۶
- نشانه اثر : ۵ پ ۳ م /
- رده دیویی : ۹۵۵ / ۰۸۴۳.۹۲

پژواک ایمان

گذری بر زندگی شهید سید عبدالکریم هاشمی نژاد

مجموعه فضیلت‌های ماندگار

محمدحسن پاکدامن

اسماعیل رضایی

سیدحسن موسوی

اول

پاییز ۱۳۹۰

۲۰۰۰ نسخه

دقت

سوره

۹۷۸-۹۶۴-۲۶۹۷-۱۳-۷

۵۵۰۰ تومان

تألیف

ویرایش

طراحی جلد

نوبت چاپ

سال چاپ

شمارگان

چاپخانه

لیتوگرافی

شابک

بها

با حمایت اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی خراسان رضوی

صاحب امتیاز: ستاد یادواره شهدای روحانی خراسان رضوی

و بنیاد شهید و امور ایثارگران خراسان رضوی

نشانی ستاد یادواره شهدای روحانی: مشهد مقدس، انتهای بلوار وکیل آباد،

پادگان شهید برونسی، ساختمان شهید محلاتی

تلفن و نمابر: ۰۵۱۱-۵۰۲۸۳۱۹

سایت: www.osveha.ir.net.com

آوای ملک

مشهد: صندوق پستی ۳۳۵۴-۹۱۳۷۵

۰۹۱۵۳۱۴۳۹۹۲

ناشر:

نشانی ناشر:

همراه:

فهرست مطالب

۹	«پیش گفتار»
۱۱	درآمد
۱۵	زندگی خانوادگی
۱۵	نام و نام خانوادگی
۱۶	زادگاه
۱۸	سیادت خاندان هاشمی نژاد
۲۱	خانواده
۲۱	پدر
۲۲	مادر
۲۲	خواهر و برادر
۲۳	همسران و فرزندان
۲۶	تحصیلات
۳۰	اساتید
۴۱	شاگردان
۴۱	تدریس
۴۶	فضیلت‌ها

- ۴۷.....خلف صالح
- ۴۷.....شخصیت ممتاز و خود ساخته
- ۴۸.....مرد سخن
- ۴۸.....مجاهدی دانشمند
- ۴۸.....بنده مخلص خدا
- ۴۹.....همدرد مظلومان
- ۴۹.....پرهیز از دنیا گرایی
- ۵۱.....عارف زاهد
- ۵۳.....مبانی فکری
- ۵۳.....پیوند دین و سیاست
- ۵۶.....شناخت انتظار
- ۵۷.....ولایت فقیه
- ۶۰.....مبارزات
- ۶۱.....نقش شهید عبدالکریم در قیام ۱۵ خرداد
- ۶۲.....مسجد مروی تهران
- ۶۴.....مسجد قبل مشهد
- ۷۲.....فعالیت‌های سال ۱۳۴۳
- ۷۹.....فضای سیاسی مشهد
- ۷۹.....۱ - علماء و روحانیون
- ۸۰.....۲ - جنبش دانشجویی

۸۱	۳ - روشنفکری دینی
۸۱	سالشمار تفصیلی
۸۲	فعالیت‌های سال ۱۳۴۴
۸۴	فعالیت‌های سال ۱۳۴۵
۸۶	فعالیت‌های سال ۱۳۴۶
۸۷	فعالیت‌های سال ۱۳۴۷
۹۱	فعالیت‌های سال ۱۳۴۸
۹۷	فعالیت‌های سال ۱۳۴۹
۱۰۲	فعالیت‌های سال ۱۳۵۰
۱۰۵	فعالیت‌های سال ۱۳۵۱
۱۰۸	فعالیت‌های سال ۱۳۵۲
۱۱۲	فعالیت‌های سال ۱۳۵۳
۱۱۳	فعالیت‌های سال ۱۳۵۴
۱۱۷	فعالیت‌های سال ۱۳۵۵ و ۱۳۵۶
۱۲۱	فعالیت‌های سال ۱۳۵۷
۱۵۱	دوران پس از انقلاب اسلامی ایران
۱۵۵	حزب جمهوری اسلامی
۱۵۶	اختلاف با نخستین استاندار خراسان
۱۵۷	نماینده‌گی در مجلس خبرگان قانون اساسی
۱۶۵	دفاع مقدس

- ۱۶۶.....سفیر انقلاب
- ۱۶۸.....آثار
- ۱۶۸.....آثار نوشتاری
- ۱۷۸.....آثار شنیداری
- ۱۸۷.....عروج
- ۱۹۵.....کتاب‌نامه و فهرست منابع
- ۱۹۹.....تصاویر و اسناد

«پیش گفتار»

انقلاب اسلامی، به عنوان حاصل مبارزات مردمی و تحقق آرزوی مبارزان حق طلب در قرون گذشته، با پیشوایی امام روح الله خمینی علیه السلام در سال ۱۳۵۷ توانست حکومت ظلم را ساقط کرده و رهایی و آزادی را برای ملت ایران به ارمغان آورد. حرکتی که جهان خواران را به چالش کشاند و استکبار جهانی، جنگی ظالمانه و نابرابر را بر مردم ایران تحمیل کرد. ملت غیور ایران طی دوران هشت ساله دفاع مقدس، در برابر همه دسیسه های دشمنان اسلام و ایران مقاومت کردند و در راه حفظ و اعتلای نظام مقدس اسلامی با تقدیم ۱۸۸۰۰۰ شهید، در حراست از مرزهای عزت و شرف این سرزمین، از هیچ کوششی دریغ ننمودند. مردان و زنانی که نام آنان هم اکنون چون نگینی سرخ بر تارک تاریخ حماسه، ایثار و پایداری آزادگان همه دنیای اسلام می درخشد.

براساس آمار موجود، در میان اقشار گوناگون شرکت کننده در دفاع مقدس، روحانیون به عنوان پرچم داران و پیش گامان عرصه تبلیغ و جهاد مقدس با تقدیم بیش از ۴۵۰۰ شهید، که ۳۷۵ تن از آنان به خراسان رضوی اختصاص دارد، ۱۰ برابر میانگین کل جامعه شهید شده و ۵ برابر، شهید داده اند. براساس همین بررسی، حدود

۹۷ درصد کل شهدای جنگ تحمیلی، برخاسته از قشر مستضعف جامعه و از پایگاه مسجد و سنگر نماز جمعه و جماعت بوده‌اند. مطالعه وصیت‌نامه شهدا نشان می‌دهد که انگیزه اصلی آن‌ها در پیمودن راه شهادت، الهام‌گیری از نهضت حسینی و پیروی از امام خمینی علیه السلام و دفاع از اسلام بوده است.

با توجه به آنچه گفته شد، می‌توان به نقش حوزه‌های علمیه ایران در پدیده انقلاب اسلامی و دفاع مقدس پی برد. در حقیقت جهاد با استمگران، مستبدان و استعمارگران، میراث مخلصانه عالمان دین است که در هر نهضت و انقلاب الهی و مردمی، اولین کسانی بودند که بر تارک جبینشان خون و شهادت نقش بسته است.

پاس داشت شهدای عظیم الشان انقلاب اسلامی و دفاع مقدس به ویژه پرچم‌داران عرصه‌های تکلیف، روحانیت متعهد و چهره‌های شاخص خطه شهیدپرور خراسان هم‌چون شهیدان مدرس، مطهری، هاشمی نژاد و... را وظیفه‌ای دینی و انقلابی دانسته و برگزاری یادواره شهدای روحانی خراسان را گامی در ایفای این رسالت بزرگ می‌دانیم و از خداوند متعال و ارواح پاک این ره‌یافتگان کوی وصال و مقام قرب استمداد می‌جویم تا در تعمیم و گسترش فرهنگ جاودان ایشار و شهادت، توفیق روزافزون به همگان عنایت فرماید. ان شاء الله...

کمیته علمی پژوهشی

سناد یادواره شهدای روحانی خراسان رضوی

درآمد

اصطلاح اسلام سیاسی اصطلاحی جدید است که در برابر اسلام سنتی پدید آمده است و به دنیای مدرن تعلق دارد. مبانی اسلام سیاسی بر اعتقاد و التزام به ابعاد فراگیر دین، جداناپذیری دین از سیاست، باور به استعمار غرب عامل عقب افتادگی مسلمانان و اعتقاد به تشکیل دولت مدرن بر اساس اسلام باز شناخته می شود. با تحلیل گونه های مختلف اسلام سیاسی در ایران و برداشت های گروه های لیبرال و چپ از آن، می توان گفت که روحانیت شیعه موافق اسلام سیاسی فقهاتی مبتنی بر اندیشه های امام خمینی علیه السلام است و بر ولایت فقیه، فقه و روحانیت به عنوان مفسران اصلی شریعت تأکید می کند. از این رو تقویت این باور، ضروری است که انقلاب اسلامی در ایران به عنوان یک دولت نوین بر پایه اسلام شکل گرفت و بازشناسی فعالیت های مبارزان آن به ویژه روحانیت مبارزی که در دل سیاه چال های رژیم پهلوی نیز بر این دیدگاه خود اصرار ورزیدند خود دلیلی بر این ادعاست که این جریان به رهبری امام خمینی علیه السلام که بر اساس تفکیک ناپذیری دین و سیاست قرار داشت به مخالفت با رژیم پهلوی پرداخت و خواهان تشکیل دولتی

مدرن بر پایه اسلام، ضد استعمار و ضد استبداد گردید. این گونه ممتاز از اسلام سیاسی ناب، با محوریت روحانیت به بسیج مردم اقدام ورزید و بر اساس نظریه ولایت فقیه موفق به تشکیل حکومت گردید. در این میان باز شناسی افکاراندیشه‌ورانی همچون شهید عبدالکریم هاشمی نژاد می‌تواند نسل معاصر را تا حدی با بنیان‌های فکری و سیاسی ناب مبارزان روحانیت شیعه، الهام گرفته از رهنمون‌های سیاسی و مبارزاتی امام خمینی علیه السلام آشنا سازد. گرچه پیش از این درباره شهید عبدالکریم چندین پژوهش انجام گرفته است با این حال پژوهش حاضر با چند ویژگی صورت پذیرفته است:

۱- تلاش شده تا به محوریت اسناد، متنی پیراسته از هرگونه ابهام فراهم آورده شود. ♦ ویژه برای نسل معاصر، واژه‌ها به گونه‌ای در جملات قرار گرفته است تا توأم با جذابیت مبارزاتی شهید عبدالکریم، شور و حال انقلابی آن دوران را به خواننده انتقال دهد.

۲- کوشش شده تا با جمع بندی برخی از اسناد نااهمگون ساواک در یک موضوع، مستندترین و قوی‌ترین گزینه‌ها، ثبت گردد.

۳- در بخش مبارزات، با تدوین سالیانه مبارزات و فعالیت‌های شهید عبدالکریم، به حساس‌ترین مراحل زندگی آن شهید اشاره شده است. نگارنده بر این باور است که در این بخش

باید از کلی گویی های برخی از پژوهش های مربوط به مبارزات شهید عبدالکریم فاصله گرفت و در اقدامی مستند، فعالیت های سیاسی شهید عبدالکریم را به ترتیب زمانی بازگو کرد؛ چه این که خواننده با بهره گیری پی در پی و منظم این اسناد، خود می تواند به تحلیل دقیقی از روحیه مبارزاتی آن شهید دست یابد.

۴- ترکیب خوش آوای (شهید عبدالکریم) به لحاظ ماندگاری نام زیبایش در خاطره ها به ویژه نسل معاصر، در لابلای متن بارها به کار رفته است.

۵- جای آن است که از نهادهای فعال در این گرمی داشت به ویژه اعضای محترم ستاد یادواره شهدای روحانی خراسان رضوی، همچنین استاد علامه رضا جلالی تشکر فراوان شود. امید آن که با حراست از آرمان های امام راحل علیه السلام بتوانیم، به پیروی از مکتب آسمانی ولایت فقیه، قلدان خون شهدای انقلاب اسلامی ایران باشیم.

محمد حسن پاکدامن

مشهد مقدس - مهر ۱۳۹۰